

G Y P Z Y

นักเขียนรางวัลพูลิตเซอร์ GUNS, GERMS, AND STEEL และ COLLAPSE

UPHEAVAL

TURNING POINTS for NATIONS IN CRISIS

อรรถพร คุณเจริญ นาเวศกร
สัญญา นาเวศกร แปล

การเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่

จุดเปลี่ยนสำหรับนานาประเทศท่ามกลางภาวะวิกฤต

JARED DIAMOND

“จared ไดมอนด์สร้างงานชิ้นใหญ่ขึ้นอีกครั้ง เป็นตำนานของมนุษย์อีกชิ้นหนึ่งที่น่าอัศจรรย์ใจ แหกแนวไม่เหมือนใคร และพร้อม
เสนอมทเรียนที่สำคัญอย่างยิ่งยวดสำหรับห้วงเวลาอันยากลำบากของเรา” สตีเวน พิงเทอร์ ผู้เขียน Enlightenment Now

คำอธิบายใหม่ที่น่าตื่นใจที่ว่าเพราะเหตุใดและด้วยวิธีการใด
บางประเทศจึงฟื้นตัวจากวิกฤตการณ์ได้ในขณะที่บางประเทศทำไม่ได้
โดยผู้เขียนหนังสือเบสต์เซลเลอร์สี่ชื่อ
ปืน เชื้อโรค เหล็กกล้า (*Guns, Germs, and Steel*)
และ ล่มสลาย (*Collapse*)

ในหนังสือเบสต์เซลเลอร์ที่โด่งดังทั่วโลก *ปืน เชื้อโรค เหล็กกล้า* (*Guns, Germs, and Steel*) และ *ล่มสลาย* (*Collapse*) จาเร็ด ไดมอนด์เปลี่ยนแปลงความเข้าใจของเราใหม่เกี่ยวกับการเกิดขึ้นและการล่มสลายของอารยธรรมต่างๆ มาบัดนี้ในหนังสือเล่มที่สามของเขาในชุดไตรภาคอันยิ่งใหญ่เป็นที่จดจำนี้ เขาอธิบายว่าบางประเทศฟื้นตัวจากภาวะวิกฤตด้วยการเปลี่ยนแปลงที่เลือกสรรอันเป็นกลไกการแก้ปัญหาที่สอดคล้องกับการพลิกฟื้นคืนจากวิกฤตการณ์ในชีวิตของคุณคนทั่วไปที่พบเห็นกันมากกว่าได้อย่างไร

ไดมอนด์เปรียบเทียบ 6 ประเทศที่เฟื่องรอดพ้นจากการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่เมื่อไม่นานมานี้ ไล่มาตั้งแต่เหตุการณ์กองเรือของสหรัฐฯ ซึ่งนำโดยพลเรือจัตวาเพอร์รีกดดันให้ญี่ปุ่นเปิดประเทศ การโจมตีของโซเวียตต่อฟินแลนด์ การรัฐประหารและต่อต้านรัฐประหารที่มีคนเสียชีวิตจำนวนมากในชิลีและอินโดนีเซีย มาจนถึงการเปลี่ยนแปลงประเทศเยอรมนีและออสเตรเลียหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เนื่องจากไดมอนด์เคยใช้ชีวิตและพูดภาษาทำในหกประเทศที่เขาเขียนถึงได้ดี เขาจึงสามารถนำเสนอประวัติความเป็นมาของประเทศเหล่านั้นอย่างลึกลับถึงไส้ถึงพุงจากประสบการณ์ตรง ประเทศเหล่านั้นรับมือวิกฤตการณ์ได้ (ในระดับที่แตกต่างกัน) โดยอาศัยกลไกหลายอย่าง เช่น การยอมรับว่าเป็นภาระความรับผิดชอบของตนเอง ประเมินตนเองอย่างซื่อตรงแม้เจ็บปวด และเรียนรู้จากโมเดลของประเทศอื่นๆ เมื่อมองสู่นาคต ไดมอนด์ตรวจสอบว่าสหรัฐฯ ญี่ปุ่น และทั่วโลกจัดการปัญหาหนักหน่วงที่กำลังเผชิญในปัจจุบันได้สำเร็จหรือไม่ เราสามารถเรียนรู้บทเรียนจากอดีตได้หรือไม่

เนื่องจากการเสริมมิติทางจิตวิทยาให้กับมุมมองที่ลึกลับด้านอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ชีววิทยา และมานุษยวิทยาอันเป็นจุดเด่นในบรรดาหนังสือของไดมอนด์อยู่แล้ว *การเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่* จึงเผยให้เห็นปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อทั้งบุคคลและประเทศให้รับมือความท้าทายครั้งใหญ่ๆ ได้ ผลก็คือหนังสือที่มีขอบเขตกว้างขวางรวมหากาพย์ แต่ก็ยังเป็นหนังสือที่เปิดเผยตัวตนของเขามากที่สุดด้วยเช่นกัน

จาเร็ด ไดมอนด์ พหุस्तผู้มีชื่อเสียง เป็นอาจารย์ภาควิชาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ลอสแอนเจลิส ได้รับรางวัลมากมาย รวมถึงรางวัล the U.S. National Medal of Science ของสหรัฐฯ รางวัล International Cosmos Prize จากประเทศญี่ปุ่น ได้รับทุนจากมูลนิธิแมคอาเธอร์ ได้รับรางวัลพูลิตเซอร์ สาขาสารคดีทั่วไป และได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการ the U.S. National Academy of Sciences เขาเขียนหนังสือขายดีทั่วโลกหลายเล่ม ได้แก่ *Guns, Germs, and Steel; Collapse; Why Is Sex Fun?; The World Until Yesterday;* และ *The Third Chimpanzee* และยังเป็นพิธีกรรายการชุดสารคดีทางโทรทัศน์เกี่ยวกับหนังสือ 3 เล่มของตนเอง

นักสัจจนหน้ากระดาษ
ผู้แสวงหาความรู้และภูมิปัญญาบรรณาการนักอ่าน

GYPZY

GYPZY

การเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่:
จุดเปลี่ยนสำหรับนานาชาติท่ามกลางภาวะวิกฤต
UPHEAVAL:

Turning Points for Nations in Crisis

จาเร็ด ไดมอนด์: เขียน

อรวรรณ คูหเจริญ นาวายุทธ และ สัญญา นาวายุทธ: แปล

ราคา 530 บาท

พิมพ์ครั้งที่หนึ่ง 2563 สำนักพิมพ์ยีปซี

ALL RIGHTS RESERVED.

Copyright © 2019 by Jared Diamond.

Thai translation right © 2020 by Gypsy Publishing Co., Ltd.

© ข้อความและรูปภาพในหนังสือเล่มนี้ สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับเพิ่มเติม) พ.ศ. 2558 การคัดลอกส่วนใดๆ ในหนังสือเล่มนี้ไปเผยแพร่ไม่ว่าในรูปแบบใดต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน ยกเว้นเพื่อการอ้างอิง การวิจารณ์ และประชาสัมพันธ์

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

ไดมอนด์, จาเร็ด.

การเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่: จุดเปลี่ยนสำหรับนานาชาติท่ามกลางภาวะวิกฤต = UPHEAVAL:

turning points for nations in crisis.-- กรุงเทพฯ : ยีปซี กรุ๊ป, 2563.

592 หน้า.

1. การจัดการภาวะวิกฤตในภาคีรัฐ--การศึกษาเฉพาะกรณี. 2. ประวัติศาสตร์สังคม--การศึกษาเฉพาะกรณี.
3. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม--การศึกษาเฉพาะกรณี. I. อรวรรณ คูหเจริญ นาวายุทธ, ผู้แปล. II. สัญญา นาวายุทธ, ผู้แปลร่วม. III. ชื่อเรื่อง.

303.48409

ISBN 978-616-301-720-8

บรรณาธิการอำนวยการ	: คธาวุฒิ เกษุ้ย
บรรณาธิการบริหาร	: สุรัชย์ พิงชัยภูมิ
ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหาร	: วาสนา ชูรัตน์
กองบรรณาธิการ	: คณิตา สุตราม พรณิกา ครโสภา นันทนา วุฒิ
หัวหน้าฝ่ายพิสูจน์อักษร	: สวภัทร เพ็ชรรัตน์
ฝ่ายพิสูจน์อักษร	: วณิชพร เขียวขุ่ม สุภรณ์รัตน์ วรณดาวาร
รูปเล่ม	: วรินทร์ เกตุรัตน์
ออกแบบปก	: Rabbithood Studio
ผู้อำนวยการฝ่ายการตลาด	: นุชนันท์ ทักษิณบัณฑิต
ผู้จัดการฝ่ายการตลาด	: ชิตพล จันต์
ผู้จัดการทั่วไป	: เวชพงษ์รัตน์มาลี
จัดพิมพ์โดย	: บริษัท ยีปซี กรุ๊ป จำกัด เลขที่ 37/145 งามคำแหง 8 แขวง/เขตสะพานสูง กรุงเทพฯ 10240 โทร. 0 2728 0939 โทรสาร. 0 2728 0939 ต่อ 108
พิมพ์ที่	: บริษัท วิชั่น พรินท์ส จำกัด โทร. 0 2147 3175-6
จัดจำหน่าย	: บริษัท ยีปซี กรุ๊ป จำกัด โทร. 0 2728 0939 www.gypsygroup.net www.facebook.com/gypsygroup.co.ltd LINE ID: @gypzy

สนใจสั่งซื้อหนังสือจำนวนมากเพื่อสนับสนุนทางการศึกษา สำนักพิมพ์ลดราคาพิเศษ ติดต่อ โทร. 0 2728 0939

จาเร็ด ไดมอนด์

UPHEAVAL

TURNING POINTS for NATIONS IN CRISIS

การเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่
จุดเปลี่ยนสำหรับนานาประเทศ
ท่ามกลางภาวะวิกฤต

คำนำสำนักพิมพ์

หลังจากที่สำนักพิมพ์ชิปซีได้จัดพิมพ์หนังสือเบสต์เซลเลอร์อันเลื่องชื่อคือ ‘ปืน เชื้อโรค เหล็กกล้า กับชะตากรรมของสังคมมนุษย์’ (GUNS, GERMS, AND STEEL: The Fates of Human Societies) ของ ‘จาเร็ด ไดมอนด์’ ซึ่งได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดีจากท่านผู้อ่าน บัดนี้เป็นเวลาอันเหมาะสมที่สำนักพิมพ์ชิปซีขอแนะนำเสนอหนังสืออีกเล่มของเขาชื่อ UPHEAVAL: Turning Points for Nations in Crisis หรือในชื่อภาษาไทย ‘การเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่: จุดเปลี่ยนสำหรับนานาชาติท่ามกลางภาวะวิกฤต’ อันเป็นงานชิ้นใหญ่อีกชิ้นหนึ่งที่นำอัจฉริยภาพของจาเร็ด ไดมอนด์ ที่นำเสนอทริเจนสำคัญอย่างยิ่งสำหรับช่วงเวลาอันเป็นวิกฤตการณ์ของมนุษยชาติ

เพราะเหตุใดและด้วยวิธีการใดบางประเทศจึงฟื้นตัวจากวิกฤตการณ์ได้ในขณะที่บางประเทศทำไม่ได้ ซึ่งไดมอนด์อธิบายให้เราเข้าใจว่าบางประเทศฟื้นตัวจากภาวะวิกฤตด้วยการเปลี่ยนแปลงที่เลือกสรรอันเป็นกลไกการแก้ปัญหาที่สอดคล้องกับการพลิกฟื้นคืนจากวิกฤตการณ์ในชีวิตของบุคคลทั่วไปได้อย่างไร โดยเขาได้เปรียบเทียบ 6 ประเทศที่เพิ่งรอดพ้นจากวิกฤตการณ์และการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่เมื่อไม่นานมานี้ ไล่มาตั้งแต่เหตุการณ์ที่พลเรือจัตวาเพอร์รีนำกองเรือสหรัฐฯ เข้ากอดตันให้ญี่ปุ่นเปิดประเทศ การรับมือและแก้ปัญหาของฟินแลนด์ต่อการถูกโจมตีจากสหภาพโซเวียต การรัฐประหารที่มีคนล้มตายเป็นจำนวนมากในชิลีและอินโดนีเซีย มาจนถึงการเปลี่ยนแปลงประเทศเยอรมนีและออสเตรเลียหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศเหล่านี้รับมือวิกฤตการณ์ได้โดยอาศัยกลไกหลายอย่าง เช่น การยอมรับว่าเป็นภาระความรับผิดชอบของตนเอง ประเมินตนเองอย่างซื่อตรง (แม้มันจะเจ็บปวดสักเพียงใด) และเรียนรู้จากโมเดลของประเทศอื่นๆ

คงไม่ได้เป็นการกล่าวเกินไปนักที่จะบอกว่า UPHEAVAL: Turning Points for Nations in Crisis หรือ ‘การเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่: จุดเปลี่ยน

สำหรับนานาประเทศท่ามกลางภาวะวิกฤต' คือหนังสือที่นำเสนอมุมมองที่ ยอดเยี่ยมเกี่ยวกับประเทศต่างๆ ในภาวะวิกฤต และนับเป็นเวลาที่เหมาะสม ที่ผู้อ่านได้อ่านหนังสือเล่มนี้ (รวมถึงเล่ม ปืน เชื้อโรค เหล็กกล้า) ใน ช่วงเวลานี้ ซึ่งขณะที่เขียนคำนำสำนักพิมพ์อยู่นี้ (ปลายเดือนมีนาคม พ.ศ. 2563) โครonavirus เกิดจากไวรัสโคโรนา-19 กำลังแพร่ระบาดไปทั่วโลก ประเทศต่างๆ อยู่ในภาวะวิกฤต เกิดความตื่นตระหนกอย่างหนัก แต่อย่างไร ก็ตาม มนุษย์ก็ต้องเรียนรู้ เพื่อหาทางเยียวยารักษา แก้ปัญหา และ ป้องกัน โรคระบาดครั้งนี้เรียกร่องสติ ปัญญา และการร่วมแรงร่วมใจกัน ของมนุษย์ทุกคนอย่างมากเพื่อให้เรารอดพ้นจากหายนะภัยอันทำลาย ใหญ่หลวงนี้ไปได้

และหนังสือเล่มนี้ของจาเร็ด ไดมอนด์ถือเป็นของขวัญแห่งปัญญาที่ ช่วยเปิดหูเปิดตาเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ อันนำไปสู่วิกฤตการณ์ รวมถึงวิธีรับมือ แก้ปัญหา และความสามารถในการฟื้นตัวจากภาวะวิกฤต ได้รู้ว่าคุณค่าและ ประเทศต่างๆ ประสบเหตุการณ์และ 'วิกฤตการณ์' ในลักษณะที่คล้ายๆ กันอย่างไรบ้าง และต่อไปนี้ขอเชิญท่านผู้อ่านเดินทางลัดเลาะไปใน มหาकाพย์ 'การเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่' ที่มีขอบเขตกว้างขวาง อันแสนจะ ฉะบับ ลุ่มลึก แจ่มชัด มีเสน่ห์ และเปี่ยมด้วยความเห็นอกเห็นใจของ จาเร็ด ไดมอนด์ ในห้วงเวลาที่วิกฤตการณ์ระดับชาติเกิดขึ้นทั่วโลก เมื่อเรา มองไปสู่ออนาคต ทั่วโลกจะจัดการกับ 'วิกฤตการณ์' หนักหน่วงที่กำลังเผชิญ ในปัจจุบันได้สำเร็จหรือไม่ เราสามารถเรียนรู้บทเรียนจากอดีตได้หรือไม่ นี้ คือหนังสือที่เปี่ยมด้วยปรัชญาณ ที่สำนักพิมพ์ยิปซีอยากชวนทุกท่านอ่าน กันจริงๆ

ด้วยความปรารถนาดี
สำนักพิมพ์ยิปซี

ผมอุทิศหนังสือเล่มนี้
สำหรับความทรงจำที่มีต่อคุณพ่อคุณแม่ของผม
หลุยส์และฟลอรา ไดมอนด์
และสำหรับอนาคตของภรรยาผม มารี โคเฮน
กับบุตรชายของผมคือแมกซ์และโจชัว ไดมอนด์

สารบัญ

อารัมภบท มรดกตกทอดจากโคโคไนต์โกรฟ 15

สองเรื่องราว – อะไรคือวิกฤตการณ์ – วิกฤตการณ์ระดับปัจเจกกับวิกฤตการณ์ระดับชาติ – หนังสือเล่มนี้คืออะไรและไม่ใช่อะไร – แพนฟังก์ของหนังสือเล่มนี้

ส่วนที่ 1 | บุคคล

บทที่ 1 วิกฤตระดับบุคคล 41

วิกฤตการณ์ระดับบุคคล – เส้นทางชีวิต – จัดการกับภาวะวิกฤต – ปัจจัยที่สัมพันธ์กับผลลัพธ์ – วิกฤตการณ์ระดับประเทศ

ส่วนที่ 2 | ประเทศ: พัฒนาการของวิกฤตการณ์

บทที่ 2 สงครามระหว่างฟินแลนด์กับสหภาพโซเวียต 73

เยือนฟินแลนด์ – ภาษา – ฟินแลนด์ก่อนปี 1939 – สงครามฤดูหนาว – สงครามฤดูหนาวสงบลง – สงครามต่อเนื่อง – หลังปี 1945 – เดินเลี้ยงตัวบนเส้นลวด – ดำเนินนโยบายแบบฟินแลนด์ – กรอบคิดว่าด้วยวิกฤตการณ์

บทที่ 3 จุดกำเนิดญี่ปุ่นยุคใหม่ 125

ความสัมพันธ์ของผมกับญี่ปุ่น – ญี่ปุ่นก่อนปี 1853 – เพอร์รี่ – ช่วงปี 1853 ถึงปี 1868 – ยุคเมจิ – การปฏิรูปเมจิ – ‘การทำให้เป็นตะวันตก’ – การขยายอำนาจโพ้นทะเล – กรอบคิดว่าด้วยวิกฤตการณ์ – คำถาม

บทที่ 4 ซิลีเพื่อชาวซิลีทั้งหมด 173

เยือนซิลี – ซิลีก่อนปี 1970 – อัลเลนเด – รัฐประหารและปิโนเชต์ – เศรษฐกิจจนกระทั่ง “ไม่เอา!” – หลังยุคปิโนเชต์ – เงามิโนเชต์ – กรอบคิดว่าด้วยวิกฤตการณ์ – กลับสู่ซิลี

บทที่ 5 อินโดนีเซีย การเติบโตของประเทศเกิดใหม่ 217

ในโรงแรมแห่งหนึ่ง - ภูมิหลังของอินโดนีเซีย - ยุคอาณานิคม - เอกราช - ซูการ์โน - รัฐประหาร - การสังหารหมู่ - ซูฮาร์โต - มรดกของซูฮาร์โต - กรอบคิดว่าด้วยวิกฤตการณ์ - กลับสู่อินโดนีเซีย

บทที่ 6 สร้างประเทศเยอรมนีใหม่ 261

เยอรมนีในปี 1945 - ช่วงปี 1945 ถึงปี 1961 - ชาวเยอรมันกับคำพิพากษา - ปี 1968 - ผลที่ตามมาจากวิกฤตการณ์ปี 1968 - บริบทกับการรวมชาติ - ข้อจำกัดทางภูมิศาสตร์ - สงสารตัวเอง? - ผู้นำกับความเป็นจริง - กรอบคิดว่าด้วยวิกฤตการณ์

บทที่ 7 ออสเตรเลีย: เราคือใคร? 305

เยือนออสเตรเลีย - กองเรือชุดแรกและชาวอะบอริจิน - ผู้อพยพรุ่นแรกๆ - การปกครองตนเอง - สหพันธรัฐ - ห้ามเข้า - สงครามโลกครั้งที่ 1 - สงครามโลกครั้งที่ 2 - คลายความสัมพันธ์ - จุดจบของออสเตรเลียสีขาว - กรอบคิดว่าด้วยวิกฤตการณ์

ส่วนที่ 3 | ประเทศและโลก: วิกฤตการณ์เริ่มแล้ว

บทที่ 8 ญี่ปุ่น: อะไรอยู่ข้างหน้า? 353

ญี่ปุ่นในปัจจุบัน - ระบบเศรษฐกิจ - ข้อได้เปรียบ - หนี้ของรัฐบาล - สตรี - เด็กแรกเกิด - ผู้ชราและจำนวนประชากรที่ลดลง - ผู้อพยพเข้าประเทศ - จีนและเกาหลี - การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ - กรอบคิดว่าด้วยวิกฤตการณ์

บทที่ 9 สหรัฐฯ: อะไรอยู่ข้างหน้า? จุดแข็ง 389

และปัญหาใหญ่ที่สุด

สหรัฐฯ ในปัจจุบัน - ความมั่งคั่ง - ภูมิศาสตร์ - ข้อดีของระบอบประชาธิปไตย - ข้อได้เปรียบอื่นๆ - การแบ่งขั้วทางการเมือง - ทำไหม? - การแบ่งขั้วแบบอื่น

บทที่ 10 อะไรรอสหรัฐฯ อยู่ข้างหน้า? สามปัญหา ‘อื่น’	431
ปัญหาอื่น – การเลือกตั้ง – ความไม่เสมอภาคและปัญหาการ เลื่อนชั้นทางสังคม – แล้วจะเป็นอะไรไป? – การลงทุนเพื่อ อนาคต – กรอบคิดว่าด้วยวิกฤตการณ์	
บทที่ 11 อะไรรอโลกเราอยู่?	463
โลกทุกวันนี้ – อากาศนิวเคลียร์ – การเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ – เชื้อเพลิงฟอสซิล – แหล่งพลังงานทางเลือก – ทรัพยากร ธรรมชาติอื่นๆ – ความไม่เท่าเทียม – กรอบคิดว่าด้วย วิกฤตการณ์	
ปัจฉิมบท บทเรียน คำถาม และมุมมองสู่อนาคต	509
ปัจจัยที่ใช้คาดการณ์ – วิกฤตการณ์จำเป็นหรือไม่? – บทบาท ของผู้นำในประวัติศาสตร์ – บทบาทของผู้นำบุคลิกพิเศษ – จะเกิดอะไรขึ้นต่อไป? – บทเรียนสำหรับอนาคต	
โควิดในฐานะวิกฤตโลก	554
(คำนำจากหนังสือ Upheaval ฉบับปกอ่อนภาษาญี่ปุ่น โดยจาร์เร็ด ไดมอนด์)	
กิตติกรรมประกาศ	559
ที่มาภาพประกอบ	561
หนังสืออ่านเพิ่มเติม	565
ดัชนี	581

UPHEAVAL

TURNING POINTS for NATIONS IN CRISIS

การเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่
จุดเปลี่ยนสำหรับนานาชาติ
ท่ามกลางภาวะวิกฤต

อารัมภบท

LEGACIES OF COCOANUT GROVE มรดกตกทอดจากโคโคเน้ตโกรฟ

สองเรื่องราว – อะไรคือวิกฤตการณ์ – วิกฤตการณ์
ระดับปัจเจกกับวิกฤตการณ์ระดับชาติ – หนังสือเล่มนี้
คืออะไรและไม่ใช่อะไร – แฉนผังของหนังสือเล่มนี้

มีอย่างน้อยสักครั้งในชีวิตที่คนเราส่วนใหญ่มีประสบการณ์ส่วนตัวที่ต้อง
เผชิญการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่หรือที่เรียกว่าวิกฤตการณ์ซึ่งอาจหาทางออก
ได้สำเร็จหรือไม่ก็ได้ด้วยวิธีเปลี่ยนแปลงตนเอง ในทำนองเดียวกัน ประเทศ
ต่างๆ ล้วนประสบวิกฤตการณ์ของชาติซึ่งอาจหาทางออกได้สำเร็จหรือไม่ก็ได้
ด้วยวิธีเปลี่ยนแปลงระดับชาติ มีงานวิจัยและข้อมูลจากกรณีเรื่องราวต่างๆ
โดยนักจิตบำบัดเพิ่มขึ้นมากมายเกี่ยวกับการแก้ปัญหาวิกฤตในชีวิตคนเรา
ข้อสรุปเหล่านี้จะช่วยให้เราเข้าใจวิธีหาทางออกจากวิกฤตการณ์ของประเทศ
ได้หรือไม่

เพื่อให้เห็นภาพวิกฤตการณ์ระดับบุคคลและระดับประเทศให้ชัดเจน
ผมจะเริ่มต้นหนังสือเล่มนี้ด้วยเรื่องของผมเองสองเรื่อง กล่าวกันว่าเด็กมี
ความจำที่สามารถย้อนเวลาได้แน่นอนช่วงแรกสุดตอนอายุราว 4 ขวบ ถึง
แม่เต้ๆ จำเหตุการณ์ก่อนหน้านั้นได้แต่ก็เลือนรางมาก ข้อสรุปทั่วไปนี้ใช้ได้
กับผม เพราะความจำแรกสุดที่ผมนึกออกคือเหตุการณ์ไฟไหม้ในดัลลาส
โคโคเน้ตโกรฟที่บอสตัน ซึ่งบังเอิญเกิดขึ้นหลังวันครบรอบอายุ 5 ขวบของ

ผมพอดี แม่ (โชคดีที่) ผมไม่ได้อยู่ในเหตุการณ์ไฟไหม้ครั้งนั้นด้วยตัวเอง แต่ผมก็มีประสบการณ์ชั้นสองผ่านการเล่าเรื่องน่ากลัวนี้โดยพ่อผมซึ่งเป็นแพทย์

28 พฤศจิกายน ค.ศ. 1942 เกิดเหตุเพลิงไหม้และลูกกลมอย่างรวดเร็วในไนต์คลับที่มีผู้คนแออัดชื่อโคโคไนต์โกรฟที่บอสตัน ทางออกซึ่งมีทางเดียวถูกปิดกั้น ผู้เสียชีวิตทั้งหมด 492 รายและบาดเจ็บอีกหลายร้อยรายจากการขาดอากาศหายใจ สุดควันเข้าปอด เหยียบกัน หรือไม้กีดไฟเผา (ภาพ 0.1) แพทย์และโรงพยาบาลทั้งหลายในบอสตันต่างโกลาหลงานล้มมือไม่เฉพาะเรื่องเหยื่อที่บาดเจ็บหรือกำลังจะตาย ยังมีเหยื่อที่ได้รับผลกระทบทางจิตใจจากเหตุการณ์นี้ด้วย ไม่ว่าจะเป็นพวกญาติที่สับสนว่ารุ่นที่สามี่หรือภรรยา ลูก หรือพี่น้องเสียชีวิตอย่างสยดสยอง บรรดาผู้รอดชีวิตเองก็จิตใจบอบช้ำเพราะรู้สึกผิดที่ตนเองรอดชีวิตขณะที่หลายร้อยคนตายจากไป ก่อน

ภาพ 0.1 : เพลิงไหม้ที่โคโคไนต์โกรฟในบอสตันเมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน ค.ศ. 1942 คร่าชีวิต 492 คนในไนต์คลับที่มีผู้คนแออัด อันเป็นที่มาของระบบการบำบัดในภาวะวิกฤต

เวลา 22.15 น. ชีวิตพวกเขาจึงดำเนินไปตามปกติ จิตใจอยู่ที่การเฉลิมฉลองเทศกาลวันขอบคุณพระเจ้าช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ ชมเกมฟุตบอล และการลาพักจากสงครามของเหล่าทหาร แต่พอถึงเวลา 23.00 น. เหลือส่วนใหญ่ตายไปแล้ว และชีวิตของญาติพี่น้องและผู้รอดชีวิตตกอยู่ในภาวะวิกฤต เส้นทางชีวิตที่วาดหวังสำหรับอนาคตไว้พลันล่มสลาย พวกเขา รู้สึกละลายที่ตัวเองมีชีวิตอยู่ขณะบุคคลอันเป็นที่รักตายจากไป ญาติมิตรคนใกล้ชิดกับคนตายเหล่านี้สูญเสียผู้เป็นศูนย์รวมความเป็นตัวตนของพวกเขาไปใหม่ครั้งนั้นสิ้นคลอนครีธาที่เรามีต่อโลกแห่งความยุติธรรม ไม่เพียงครีธาของผู้ที่รอดชีวิตจากเหตุการณ์เท่านั้น แต่ยังรวมถึงชาวบอสตันที่อยู่ห่างจากสถานที่เกิดเหตุ (รวมถึงผมที่อายุ 5 ขวบ) ด้วย ผู้ถูกลงทัณฑ์ไม่ใช่เด็กหนุ่มคึกคะนองหรือคนชั่วร้ายเลวทราม พวกเขาเป็นเพียงคนธรรมดาๆ ที่ตายไปทั้งที่ไม่ใช่ความผิดของตนเลย

ผู้รอดชีวิตและญาติบางคนเกิดบาดแผลบอบช้ำทางใจไปตลอดชีวิต บางคนถึงกับฆ่าตัวตาย แต่ส่วนใหญ่หลังจากจมจ่อมอยู่ในความรู้สึกเจ็บปวดอย่างรุนแรงนานหลายสัปดาห์ตอนที่ยังทำใจรับความสูญเสียไม่ได้ก็เริ่มคลายความเศร้าเสียใจ เริ่มประเมินคุณค่าตัวเองใหม่ สร้างชีวิตใหม่ และพบว่าทุกสิ่งทุกอย่างในโลกไม่ได้พังทลายไปสิ้น หลายคนสูญเสียคู่ชีวิตก็เริ่มชีวิตสมรสใหม่ ทว่าแม้กระทั่งกรณีที่ดีที่สุด หลายสิบปีหลังจากนั้นพวกเขายังคงเป็นภาพโมเสกหรือภาพชิ้นส่วนหลากหลายแห่งตัวตนใหม่ที่เกิดขึ้นหลังเหตุการณ์เพลิงไหม้ที่โคโคนต์โกรฟที่ประกอบรวมเข้ากับชิ้นส่วนตัวตนเดิมก่อนหน้าเหตุการณ์นั้น เรายังมีโอกาสอีกบ่อยครั้งในหนังสือเล่มนี้ที่จะใช้การอุปมาอุปไมยเปรียบเทียบ ‘ภาพโมเสก’ หรือภาพชิ้นส่วนอันหลากหลายกับบุคคลและชาติต่างๆ ซึ่งมีปัจจัยที่แตกต่างหลากหลายกันมากมาอยู่รวมกันโดยไม่ยั้ง

โคโคนต์โกรฟเป็นตัวอย่างวิกฤตแบบสุดขีดระดับบุคคล แต่สุดขีดในแง่ที่ว่าเรื่องราวแรงเช่นนี้เกิดขึ้นกับเหยื่อจำนวนมากพร้อมกันทีเดียว อันที่จริงมีเหยื่อจำนวนมากที่เหตุการณ์เพลิงไหม้ครั้งนั้นได้ผลักดันให้ตกอยู่ในภาวะวิกฤตด้วยจนต้องหาวิธีแก้ปัญหาแบบใหม่ในเชิงจิตบำบัดดังเช่นที่จะได้เห็นกันในปีที่ 1 คนเราจำนวนมากมีประสบการณ์กับโศกนาฏกรรมส่วนบุคคล

ทำนองนี้กับชีวิตตนเองโดยตรงหรือผ่านประสบการณ์ของญาติพี่น้องหรือเพื่อนฝูง กระนั้นโคกนาฏกรรมที่เกิดกับเหยื่อเพียงรายเดียวก็สร้างความเจ็บปวดแก่ผู้เป็นเหยื่อและแวดวงเพื่อนฝูงได้แบบที่ไฟไหม้โคโคนัตโกรฟสร้างความเจ็บปวดแก่ผู้คนในแวดวงของเหยื่อทั้ง 492 รายเช่นกัน

ทีนี้ลองมาเปรียบเทียบกันดู ต่อไปนี้คือตัวอย่างภาวะวิกฤตระดับประเทศ ผมเคยอาศัยอยู่ในประเทศอังกฤษช่วงปลายทศวรรษ 1950 ถึงต้นทศวรรษ 1960 อันเป็นช่วงที่อังกฤษประสบกับวิกฤตการณ์ระดับชาติที่ก่อตัวขึ้นอย่างช้าๆ แม้ตอนนั้นเพื่อนชาวอังกฤษและตัวผมเองยังมองไม่ออก อังกฤษเป็นผู้นำโลกด้านวิทยาศาสตร์ เป็นชาติที่รุ่มรวยด้วยประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ภาควมูมิใจและเป็นหนึ่งเดียวที่ไม่มีใครเหมือน เป็นประเทศที่ยังคงอึดแอ็บกับความมั่งคั่งที่เคยมีกองเรือขนาดใหญ่ที่สุดในโลก มั่งคั่งที่สุด และเป็นจักรวรรดิที่ครอบคลุมดินแดนกว้างใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ โชคร้ายที่ในทศวรรษ 1950 อังกฤษเกิดปัญหาเศรษฐกิจหดตัวอย่างหนัก สูญเสียสถานะจักรวรรดิและอำนาจของตน มีความขัดแย้งเรื่องบทบาทของตนในทวีปยุโรป เผชิญปัญหาความขัดแย้งทางชนชั้นที่มีมานานและปัญหาผู้อพยพที่ทะลักเข้ามาในช่วงนี้ เรื่องทุกอย่างประดังประเดจนถึงขีดสุดในระหว่างปี 1956-1961 เมื่ออังกฤษปลดประจำการเรือรบที่เหลือทั้งหมด เผชิญการจลาจลทางเชื้อชาติเป็นครั้งแรก จำเป็นต้องเริ่มให้เอกราชแก่ดินแดนอาณานิคมในแอฟริกา และได้แต่ปล่อยให้อังกฤษคลอ嗦เอสเปิดเผยอย่างน่าอัศจรรย์ว่าตนสูญเสียศักยภาพที่จะปฏิบัติภารกิจใดๆ อย่างเป็นอิสระตามอำเภอใจในฐานะมหาอำนาจไปแล้ว เพื่อนๆ ชาวอังกฤษของผมพยายามอย่างหนักเพื่อเข้าใจเหตุการณ์เหล่านี้และอธิบายให้ผมในฐานะแขกชาวอเมริกันเข้าใจ ปัญหาที่โหมกระหน่ำเหล่านี้ทำให้การอภิปรายถกเถียงเป็นไปอย่างรุนแรงเข้มข้นในหมู่ประชาชนและนักการเมืองอังกฤษเกี่ยวกับอัตลักษณ์หรือตัวตน รวมทั้งบทบาทของอังกฤษ

หลังจากนั้น 60 ปี ในปัจจุบันอังกฤษกลายเป็นภาพโม่เสกของอัตลักษณ์ทั้งเก่าและใหม่ อังกฤษสลัดจักรวรรดิทิ้ง กลายเป็นสังคมหลายเชื้อชาติ ใช้นโยบายรัฐสวัสดิการ และมีสถานศึกษาคุณภาพสูงที่ดำเนินการโดยรัฐเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางชนชั้น อังกฤษไม่เคยฟื้นฟูสถานะเป็น